

4.2.4. İstihsan

Sözlükte bir şeyi güzel saymak, iyi olarak kabul etmek, tercih etmek gibi anlamlara gelir. **Terim olarak** istihsan, müctehidin özel bir delile veya sebebe dayanarak genel kuraldan ayrılarak daha özel bir hükmü tercih etmesidir.

Müctehidin dayandığı özel delil veya sebep, nass, icma, zaruret olabilir. Bu gerekçelerden birine dayanarak müctehid bir meselenin benzerlerine verdiği hükümden vaz geçip yeni bir hüküm vermektedir. İstihsan yönteminde müctehid, genel hükümden özel bir hükmü istisna etmektedir.

34 Tevbe suresi, 100. ayet
35 Müslim, Fezailu's-Sahabe, 213, 215; Ebu Davud, Sünnet, 9
36 Mir'âtu'l-Usul, 2:250; Gazali, El-Mustasfa, 1:135
37 Şafi, Risale, 597-598

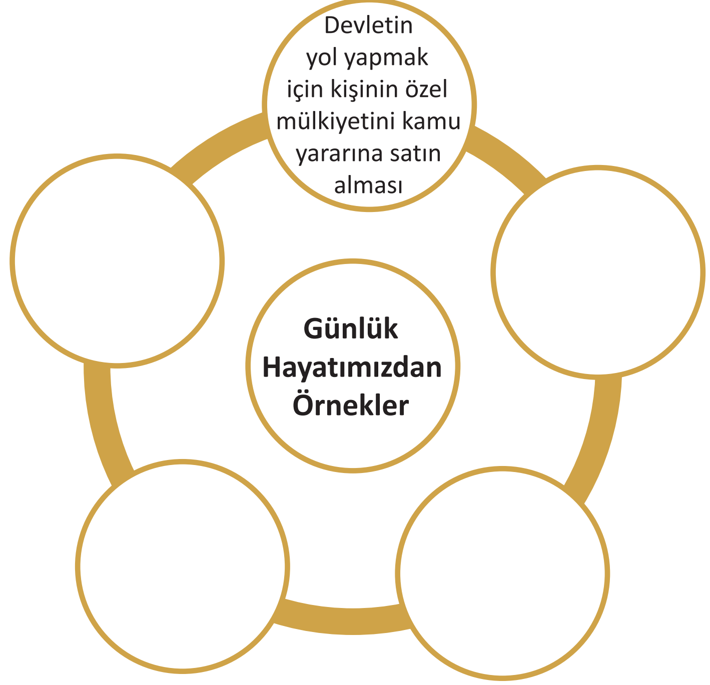

Unutarak yiyip-içenin orucunun bozulmaması istihsan yoluyla sâbittir. Genel kurala göre orucun bozulması gerekir. Ancak Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Oruçlu iken unutarak yiyip içen kimse orucunu tamamlasın, zira onu Allah yedirip içirmiştir"**[38] Ebû Hanîfe'nin; "Bu hadis olmasaydı, kıyasa göre amel edip, unutarak yiyip içenin orucunun da bozulacağına hüküm verirdim" dediği nakledilir.[39]

Genel kurala göre, necaset giderilmeden su temiz olmaz. Kuyu pislense, suyun tümünü boşaltmak gerekir ancak bunu yapmak müşkildir. Fakihler istihsan ile hüküm vererek belli miktar kova su çıkarılınca kuyuyu temiz kabul etmişlerdir.

TAMAMLAYALIM

Maslahat-ı âmme ile ilgili günlük hayatınızdan örnekler vererek kavram haritasını tamamlayınız.

38 Buhârî, Eymân: 15, Savm: 26; Tirmizî, Savm: 26; Müslim, Sıyâm: 171.
39 Zekiyyüddin Şaban, İslam Hukuk İlminin Esasları, s. 165.

